

20.4.2021

SUPO 346/01.04.01.00/2021

Hallintovaliokunta
Eduskunta

Suojelupoliisin lausunto hallintovaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta.

Selonteossa esitetään valtioneuvoston linja keskeisiin Euroopan unionissa käsittelyssä oleviin tai esille tuleviin asioihin, unionin kehitykseen sekä EU:ssa toimimiseen ja vaikuttamiseen hallitusohjelman EU-poliittisten painopisteiden pohjalta. Suojelupoliisi toteaa, että sen toimivaltaa koskevat Euroopan unionissa esillä oleva asiat huomioidaan selonteossa kattavasti ja monipuolisista näkökulmista.

EU:n toimintaympäristön monimutkaistuminen ja sen vaikutukset Euroopan turvallisuusnäkymään on tunnistettu selonteossa. Suojelupoliisi yhtyy valtioneuvoston huomioihin suurvaltojen kilpailuasetelman, ideologisen vastakkainasettelun ja Euroopan lähialueiden epävakauden korostamasta tarpeesta kehittää EU:n toimintakykyä ja valmiutta suojata etujaan ulkopuoliselta paineelta ja vaikutusyrityksiltä. Valtioiden tai niistä koostuvien toimijoiden ohella myös ei-valtiolliset toimijat tuottavat Euroopan turvallisuusympäristöön jännitteitä ja muutoksia, joihin EU-maiden on tarpeen varautua. Nykyisten EU-jäsenmaiden keskinäisen yhteistyön ohella Suojelupoliisi pitää valtioneuvoston tapaan tärkeänä, että Suomi pyrkii rakentamaan hyvät ja toimivat kahdenväliset suhteet Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa. Yhdistynyt kuningaskunta on ollut merkittävä turvallisuustiedon tuottaja ja yhteistyökumppani turvallisuuden ylläpitämisessä erityisesti terrorismintorjunnan saralla. Suojelupoliisi toteaa, että eurooppalaisten turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen yhteistyö tapahtuu kuitenkin unionin perussopimusten mukaisesti (SEU 4.2., SEUT 75) EU:n rakenteiden ja toimivallan ulkopuolella ja siten Ison-Britannian EU-erolla ei ole suoraa vaikutusta tähän operatiivisen yhteistyöhön. Kun EU:ta kehitetään turvallisuusyhteisönä, on syytä huomioida Unionin toimivallan rajat

Suojelupoliisi jakaa selonteossa esitetyn näkemyksen muuttoliikkeestä pysyvänä ilmiönä, jonka kohdalla on tärkeää huomioida turvallisuusnäkökohdat sekä perus- ja ihmisoikeuskysymykset tasapainoisesti. Suojelupoliisi tukee valtioneuvoston toteamusta siitä, että ratkaisun löytäminen yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistukseen on tarpeen. Laadukas tilannekuva, tulevan kehityksen ennakointi sekä tehokkaasiin palauttamismenettelyihin perustuva ja toimiva takaisinottoyhteistyö kolmansien maiden kanssa ovat Suojelupoliisin näkökulmasta järjestelmän toimivuuden kulmakiviä. Suojelupoliisi toteaa, että muuttoliikettä koskevat EU:n säännöt ovat uskottavat vain siinä tapauksessa, että ne henkilöt, joilla ei

ole oikeutta oleskella EU:ssa, todella palautetaan. Suojelupoliisi toteaa, että edellä mainitun toteutuminen on keskeistä Euroopan unionin vakauden ja turvallisuuden kannalta sekä sen kannalta että EU:n maahanmuuton sääntöjä käytännössä sovelletaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Suojelupoliisi toteaa lisäksi, että tietojärjestelmien olisi tuettava maahanmuuton ja turvapaikanhaun hallintaa siten, että tietojärjestelmissä voidaan jakaa riittävästi keskeistä tietoa ja että tiedot ovat käytettävissä.

Suojelupoliisi pitää hyvänä, että selonteossa huomioidaan kansalaisten turvallisuuteen vaikuttavat asiat monipuolisesti. Yhteiskuntien kriisinkestävyys vahvistamisessa erityisen tärkeitä ovat kyberturvallisuuden kehittämiseen ja -kyvykkyyksien ylläpitämiseen keskittyvät toimet. Turvallisuusviranomaisten tekemällä työllä on keskeinen merkitys kyberturvallisuuden ylläpitämisessä. Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että Euroopan unionissa pyritään varmistamaan, että turvallisuuden ja rikosoikeuden alan toimivaltaiset viranomaiset, kuten turvallisuus- ja oikeusviranomaiset, voivat käyttää laillisia valtuuksiaan sekä verkossa että sen ulkopuolella suojellessaan yhteiskuntia ja kansalaisiaan. Hybridiuhkia koskeissa EU-toimissa on keskityttävä aiheisiin, joissa yhteistyö tuo merkittävää lisäarvoa, kuten demokraattisen resilienssin vahvistamiseen informaatio- ja vaalivaikuttamisen varalta ja jäsenmaiden kansallisen varautumisen tukemiseen. Suojelupoliisi ei kannata päällekkäisiä rakenteita EU INTCENin kautta tehtävän tiedusteluanalyysiyhteistyön tai muiden jäsenmaiden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvien aiheiden kanssa.

Sisäisen turvallisuuden saralla Suojelupoliisi tukee valtioneuvoston huomiota tiettyjen EU-toimien ja erityisesti yhteisten tietojärjestelmien hyödyllisyydestä terrorismin torjunnan ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisyn kanssa tehtävässä työssä. Kuten muuttoliikekokonaisuuden kohdalla, tietojärjestelmien suora käytettävyys tehostaa viranomaisten operatiivista työskentelyä esimerkiksi terrori-iskuja torjuttaessa ja tukee siten sisäisen turvallisuuden vahvistamista valtioneuvoston kuvaamien tavoitteiden mukaisesti. Selonteossa tuodaan hyvin esiin luotettavan tilannekuvan merkitys kansallisen ja EU-tason päätöksenteon tukena. Suojelupoliisi toteaa, että laadukas ja aidosti hyödyllinen tilannekuva perustuu julkisia lähteitä tarkempaan tietoon, ja korostaa EU INTCENin tuottamien analyysien hyödyllisyyttä kokonaisturvallisuuden tehokkaassa vahvistamisessa.

Toimivan EU-valmistelun osalta Suojelupoliisi yhtyy selonteossa esiin tuotuun huomioon jaostojärjestelmän toimivuuden ja ajantasaisuuden keskeisyydestä. Suojelupoliisissa ei ole muuta toimialaansa kuuluvaa lausuttavaa valtioneuvoston selonteosta.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Peltari

Suunnittelija

Jenni Kärkkäinen